

Milleks ÕPPIMISKESKNE ÕPETAMISVIIS?

Miks koosõppimine üliõpilastega on mõjusam, tagab õppejõule tähenduslikuma töö ja suurema rahulolu?

Traditsiooniline ainekeskne õpetamine on suunatud aine sisu edastamisele loengu vormis ja lähtub eeldusest, et õpetades tuleb kiiresti ja tõhusalt võimalikult palju infot edastada. Selline õpetamisviis aga ei toeta õppimist piisavalt. Et teadmisi oleks võimalik rakendada ja kasutada probleemide lahendamisel ka aja möödudes, peab toimuma süvitsi õppimine.

Oluline on arvestada üliõpilaste varasemate kogemustega, toetada nende autonoomiat ja heaolu. Uuringute põhjal on ainekeskse õpetamisarusaamaga õppejõu stress suurem, enesehinnang madalam, suhtumine õpetamisse negatiivsem, kuna süvenedes aine edastamisele muretsseb ta eelkõige ekspertteadmiste pärast. Heaolu on kõrgem neil, kes suhtlevad üliõpilastega rohkem ja keskenduvad üliõpilaste õppimisele.

Seetõttu oleme ülikoolis liikumas traditsiooniliselt ainekeskselt õppimiskeskse õpetamisviisi suunas. Kõrgharidusstandardi eri tasemete õpiväljundid (2024) eeldavad, et õppijad püstitavad õpieesmärgid, analüüsivad õppeprotsessi, kujundavad teadlikult oma õpi- ja karjääriteed; lahendavad keerukaid probleeme koostöövõrgustikes ja tööühmades. See tähendab õpikultuuri, kus õppejõud toetavad õppijate õppimist nende probleemide lahendamisel ja õpivad selles protsessis koos üliõpilastega.

Teaduskirjanduses võib kohata terminit „õppijakeskne“ (*student-centred*) kui „õppimiskeskne õpetamisviis“ (*learning-centred*). Mõlema kirjelduses peetakse oluliseks, et õppejõud ei piirdu info edastamisega, vaid kaasab õppijad aktiivselt õppeprotsessi ja uurib enda õpetamise mõju. Seega õppida saab ilma õpetajata, ent õpetamine on alati kahepoolne tegevus.

KIRJANDUS

Karm, Mari; Karu, Katrin 2024. Õpetamise mõtestamine kõrgkooli õpikultuuris. - Katrin Aava, Katrin Karu, Katrin Niglas, Kätlin Vanari (toim.), Õppejõud koostööselt õpetamist uurimas ja arendamas. TLÜ kirjastus, 11-24.

Kilp, Alar 2017. Akadeemiline õpetamine. Sõjateadlane, (4), 9-34.

Postareff, Liisa; Lindblom-Ylänne, Sari 2008. Variation in Teachers' Descriptions of Teaching: Broadening the Understanding of Teaching in Higher Education. - Learning and Instruction 18, 2, 109-120. doi:10.1016/j.learninstruc.2007.01.008.

Postareff, Lisa 2007. Teaching in higher education: from content-focused to learning-focused approaches to teaching. <https://helda.helsinki.fi/items/ce1aa2e9-604f-4fad-a568-8355db9e2da>

Õppimiskeskne õpetamisviis eeldab üliõpilaste ja õppejõudude koostöösuhet.

ÜLIÕPILANE

1. sõnastab enda õpieesmärgid ja oodatavad õpitulemused;
2. on aktiivne ja enastjuhtiv;
3. võtab vastutuse grupis õppijana;
4. otsib tõenduspõhiseid lahendusi probleemi lahendamiseks;
5. küsib pidevalt tagasisidet, hindab enda õppimist ja õpisaavutusi;
6. reflekteerib oma õppimist.

ÕPPEJÕUD

1. sõnastab õppijatega õpieesmärgid, lähtudes nende eelteadmistest;
2. loob õppimist toetava õpikeskkonna;
3. toetab koosõppimist;
4. pakub tõenduspõhist tuge probleemi lahendamisele;
5. toetab tagasiside ja refleksiooniga, võimestab õppijat;
6. uurib, kuidas õpetamist arendada.

Õppimise ja õpetamise keskus

Loe juurde: <https://www.tlu.ee/opetamise-ressursid#blogi>

Küsi juurde: cynne.poldaar@tlu.ee

TALLINNA ÜLIKOO

Õppimise ja
õpetamise keskus

Hariduspsühholoog **KATI AUSI** kogemuslugu:

Psühholoogia instituudis alustava õppejõuna esimesi ainekursuseid läbi viies kasutasin enamasti ainekeskset õpetamisviisi. See oli tuttav ja turvaline, kuna teadmisi, mida soovisin edasi anda, oli palju. Üritasin olla üliõpilastega arvestav, hoida üleval rõõmsameelset suhtlust, teha nalja, muuta aine sisu huvitavaks. Kuid loeng oli peamiselt minu monoloog. Ehkki ainekursuse ajal oli kõik justkui hästi – õppijad toredasti kaasa noogutanud ja kohalkäimisega polnud probleeme – märkasin, et aine lõpus läbi viidud teadmiste kontrolli tulemused langesid suuresti kokku üliõpilaste üldvõimekuse tasemega. Seega minu “õpetamis” polnud erilist mõju – hulk õppijaid omandas aine sisu minust sõltumata (iseasi kui pikaajaliselt) ja hulga õppijate jaoks jäid paljud teemad kättesaamatuks, sest nad ei suutnud oma õppimist ise piisavalt suunata. Olin hetkeks nõutu. Pärast sisekaemust mõtlesin, kuidas minust saaks õppijatele enam kasu olla. Hakkasin sel ajal õpetama ka õpetajaõppekavadel – teemadeks õppimisega seotud tunnetusprotsessid ja motivatsioon. Oli loomulik asjade käik, et proovisin õpetatut rakendada hakata. Ainekeskselt õpetamiselt õppimiskesksele ülemineku puhul on minu jaoks kõige keerulisem teha endaga rahu ja tunnistada, et kogu maailma tarkust pole võimalik piiratud ajaga “ära õpetada”.

Imepisikeses kirjas slaidile mahub tõesti väga palju ja aasta-aastalt on üha lihtsam kiiremas tempos oma teksti ette vuristada. Enamasti on sel puhul tegemist õppimise ja õpetamise illusiooniga: õppejõule tundub, et tema selgitused muutuvad üha selgemaks ja õppijale jääb samuti mulje, et

kiirelt, selgelt ja loogiliselt edastatud info on omandatud. Fenomen oli mulle küll teaduskirjandusest tuttav, aga selle tähendus jõudis kohale siis, kui hakkasin üha enam õppijaid kuulama ja nendega arutledes koos õppima. Ja siit enam tagasiteed pole: nimelt süvitsi õppimine, millel on päriselt potentsiaali muuta õppija “omailma” ehk seda, kuidas ta maailma tunnetab ja maailmaga suhestub, toimub oluliselt aeglasemalt, kui meile meeldib arvata. Seetõttu tuleb otsustada, millised teadmised, oskused ja pädevused on nii olulised, milleta ei saa, või siis nii keerulised, et nende omandamisega õppijad jäävad jänni. Muust tuleb lahti lasta. Mida enam süvitsi, mõtestatult ja õppimise üle arutledes õppimine toimub, seda suurem on tõenäosus, et õppijates uute teadmiste, oskuste ja pädevuste omandamisel midagi tõeliselt muutub ning nad on edasipidi pädevamad iseõppijad.

Õppimiskeskne õpetamine ei toida ainult õppijaid, vaid ka õppejõudu. Nimelt ei taba õppejõudu semestri lõpus üllatus, nähes, kui vähe õppijaid on tegelikult ainekursusest omandanud. Lisaks võib aasta-aastalt sama ainet õpetades ja endaga dialoogis olles igav hakata. Vähemasti minu puhul on see nii. Õppimiskeskse õpetamise puhul muudavad õppijate erinevad eelteadmised ja vajadused teadmiste, oskuste omandamise erinevaks ja õpetamine ei muutu üksluiseks.

Andragoog **KAIRE POVILAITISE** kogemuslugu

Õppimiskeskne õpetamine on aidanud mul mõista, et õppimise protsess muutub tõhusamaks ja tähenduslikumaks siis, kui õppija saab ise oma õppimist eesmärgistada ja suunata, siduda õpitut päriseluga ning samas julgelt küsida ja katsetada.

Pean vajalikuks enne lõpliku õppeprotsessi kavandamist kohtuda õppijatega, selgitada nende ootused, vajadused ja eelnevad teadmised. Koos vaatame üle ainekursuse teemad, hindamismeetodid ja -kriteeriumid ning teeme muud kokkulepped. Võtan alati aega usalduslike suhete loomisele, õppijad saavad sõnastada, mida nad minu ainekursusel soovivad õppida, mille suhtes tuntakse uudishimu. Olen kogenud, et selline lähenemine suurendab õppijate motivatsiooni ja süvenemist, annab julguse teha vigu ning õppida neist, võtta oma õppimise eest ka suuremat vastutust.

Õppejõuna näen ennast eelkõige õppeprotsessi suunajana, samal ajal kui õppija on aktiivne panustaja ja oma teadmiste mõtestaja.

TALLINNA ÜLIKOO

Õppimise ja
õpetamise keskus